वरेषूपस्थितेषु मत्स्यत्रयेणालोचितं । तत्रैको ऽनागतविधातृनामा मत्स्यः । तेनोक्तं । अहं पुनर्जलाशयान्तरं तावद्गच्छामि । इत्युक्त्वा ह्रदान्तरं गतः । अपरेण च प्रत्युत्पन्नमतिनाम्ना मत्स्येनाभिहितं । भाविन्यर्थे प्रमाणाभावात्कुत्र किं समाधातव्यं । तदुत्पन्नकार्ये कार्यमनुष्ठेयं । ततो यद्भविष्येणोक्तं ।

यद्भावि न तद्भावि भावि चेद्न तदन्यथा ।
इति चिन्ताविषघ्नो ऽयमगदः किं न पीयते ॥ २ ॥

अथ प्रातर्जालेन बद्धः सन्प्रत्युत्पन्नमतिर्मृतवदात्मानं प्रदर्श्य स्थितः । ततो जालादपसारितो यथाशक्त्युत्प्लुत्य गभीरनीरं प्रविष्टः । यद्भविष्यश्च धीवरैः प्राप्तो व्यापादितः । अतो ऽहं ब्रवीमि । अनागतविधातेत्यादि ।

तद्यथाहमन्यद्ह्रदं प्राप्नोमि । तथा क्रियतां । हंसावाहतुः । स्थले गच्छतस्तव कुतः कुशलं । कूर्मो ब्रूते । यथाहमपि भवद्भ्यां सहाकाशवर्त्मना गच्छामि । स उपायो विधीयतां । हंसौ ब्रूतः । कथं संभवत्येष उपायः । सो ऽब्रवीत् युवाभ्यां चञ्चुभ्यां काष्ठमेकं धर्तव्यं । अहं तस्मिन्काष्ठखण्डे मुखेनावलम्बनं कृत्वा भवतोः पक्षबलेन गमिष्यामि । हंसावाहतुः । संभवत्येष उपायः । किंतु एवमावाभ्यां नीयमानं त्वामवलोक्य लोकैः किंचिद्वक्तव्यमेव । तदाकार्यं यदा त्वमुत्तरं ददासि । तदा त्वद्भरणं खलु । तत्सर्वथैवैव स्थीयतां । कूर्मो ब्रूते । किमहमप्राज्ञः । न किमपि मया वक्तव्यं । तथानुष्ठिते तथाविधं कूर्ममवलोक्य सर्वे गोरक्षकाः पश्चाद्धावन्ति वदन्ति च । अहो महदाश्चर्यं । पक्षिभ्यां कूर्मो समुह्यते । तत्र कश्चिद्वदति । यद्ययं कूर्मः पतति । तदात्रैव पक्वा भोक्तव्यः । कश्चिद्वदति । गृहं नेतव्यः । ततस्तत्पुरुषवचनं श्रुत्वा स कूर्मः क्रोधाद्विस्मृतपूर्वसंस्कारस्तान्प्राह । युष्माभिर्भस्म भक्षितव्यमिति वदन्नपतदेव । पतितस्तैः प्राप्तो व्यापादितः । अतो ऽहं ब्रवीमि ।

सुहृदां हितकामानां यो वाक्यं नाभिनन्दति ।
स कूर्म इव दुर्बुद्धिः काष्ठाद्भ्रष्टो विनश्यति ॥ ३ ॥